

A KÉZILABDA SPORTÁG UTÁNPÓTLÁSRENDSZERÉNEK VÁLTOZÁSA MAGYARORSZÁGON

CHANGES IN THE REPLENISHMENT EDUCATION SYSTEM OF THE HANDBALL SPORT IN
HUNGARY

Juhász Bernadett¹, Bácsné Bába Éva²,

¹Debreceni Egyetem, Gazdaságtudományi Kar, Vidékfejlesztés, Turizmus- és Sportmenedzsment Intézet,
Debrecen

Összefoglaló

Az utánpótlás nevelés napjainkba kiemelkedően fontos szerepet játszik a kézilabdában. A Magyar Kézilabda Szövetség célja, hogy az egész országban minden egyesületnél az azonos korú gyermekek ugyanabban a képzésben részesüljenek. Ennek érdekében egységes utánpótlás nevelési rendszert vezet be. Jelen kutatás célkitűzése, hogy bemutassa a magyar kézilabda utánpótlás nevelési rendszerének változásait, különös tekintettel a Szakszövetség által bevezetett újításokra.

A kutatás módszere szakértői interjú volt. Öt szakértő válaszolt kérdéseinkre, akik korábban játékosok voltak, jelenleg utánpótlás edzők. A szakértők válaszai alapján össze lehetett hasonlítani a képzés régi és a jelenlegi helyzetét. Összességében az interjúk alapján megállapítható, hogy a sportág technikailag, taktikailag sokat fejlődött. Az oktatásában sok változás tapasztalható. Az új rendszert - a Korosztályos kézikönyvet, az elektronikus és területi ellenőrzési rendszert - az interjúalanyok hasznosnak tartják. A szövetséghez hasonlóan a kutatás eredménye szerint is, az új egységes oktatási rendszer hosszútávon sikeresebb nemzetközi szereplést ígér.

Kulcsszavak: kézilabda, utánpótlás nevelés, egységesített rendszer

Abstract

Replenishment education plays an important role in handball today. The goal of the Hungarian Handball Association is to ensure that all children of the same age throughout the country receive the same training. The Association introduces a standard feed-back education system. The aim of this research is to present the changes in the Hungarian system of handball training, especially in the lights of innovations introduced by the Association.

The research method was an expert interview. Five experts answered our questions who were previously players, and are currently trainer coaches. Based on the experts' answers, it was possible to compare the old and the current situation of the training. Based on the interviews, it can be stated that the sport has developed technically and tactically. There are many changes in its education. The new system - the Age Handbook, the electronic and territorial control system - is considered by the

interviewees to be useful. According to the results of the research, the new unified education system promises a more successful international presence in the long run.

Keywords: *handball, replenishment education, unified system*

BEVEZETÉS

Az utánpótlás nevelés napjainkba kiemelkedően fontos szerepet játszik a sportágak életében. A Magyar Olimpiai Bizottság is ennek érdekében hozta létre a különböző utánpótlás nevelési programokat (Héraklész program, Sport XXI program, Sportiskolai program), melyek több sportágot is érintenek köztük a kézilabdát is. Ezek a programok segítik és támogatják a sportolókat pályafutásuk során, továbbá megkönnyítik a tehetségek kiválasztását.

A Magyar Kézilabda Szövetség is nagy hangsúlyt fektet napjainkban az utánpótlás nevelésre. Ehhez kapcsolódóan a sportág utánpótlás területén egy új rendszer van kialakulóban, melynek célja, hogy egységesített kézilabda oktatás valósuljon meg hazánkban. Ennek pozitív hozományaként a Szövetség azt reméli, hogy nagyobb merítési lehetőségük lesz a válogatott csapatok összeállítása során.

Jelen kutatás célkitűzése, hogy bemutassa a magyar kézilabda utánpótlás nevelési rendszerének változásait, különös tekintettel a Szakszövetség által bevezetett újításokra.

ELMÉLETI HÁTTER

A Magyar Kézilabda Szövetség hosszú távú, 2009-2017-es sportágfejlesztési stratégiájában a szövetség szakmai vezetői a sportág öt területére vonatkoztatva határozták meg célkitűzéseiket és azok megoldási koncepcióit. Az öt terület a következő: verseny- és élsport, az oktatási intézményeken belül megjelenő kézilabdázás, a szabadidős kézilabdázás, fogyatékosok sportja, illetve, ami jelen kutatás szempontjából a legfontosabb, az utánpótlás-nevelési koncepció (11).

Az utánpótlás-nevelési koncepció egyik legfontosabb célja az utánpótlás bázis növelése, de nem az a fontos, hogy létszámailag növekedjen az érték, hanem az, hogy minél több tehetséges gyermek kinevelésén keresztül még eredményesebbé váljon a sportág. Fontos, hogy a gyerekek már az iskolában megismerkedjenek a kézilabdával, így az iskolai

tantervek részévé kell válnia a kézilabdának. Az iskolai képzésre épülő versenyrendszer kialakítása is a koncepció egyik része. A szövetség úgy véli, egységes rendszert kell kialakítani az utánpótlás-nevelés területén a képzés és a versenyeztetés során egyaránt, ezért a szakmai stáb meghatározza az utánpótlás-nevelésben a minőségi munka alapkövetelményeit. A szövetség fejleszteni fogja a jelenlegi információs rendszert, melyben már követhető lesz a sportolók pályafutása. Ennek oka, hogy a fejlesztések után a könnyebben kezelhető felület a tudatosabb tehetségirányítást, gondozást teszi majd lehetővé (I1).

A szövetség az előbb ismertetett célok megvalósításának érdekében a következő lépéseket szeretné végrehajtani. Az egységes rendszer kialakítása érdekében a Magyar Kézilabda Szövetség kidolgoz egy speciális korcsoportokra bontott képzési kézikönyvet. Az utánpótlással foglalkozó edzők számára rendszeresen szervez továbbképzéseket a megfelelő szakmai felkészültség érdekében. Az iskolai testnevelés bevezetése érdekében felveszi a kapcsolatot az oktatásért felelős tárcával, valamint a szövetség szeretné akkreditálni a kötelező testnevelő tanári továbbképzésre a kézilabdát. A kistérségi tehetség-kiválasztás megszervezése, majd a kiválasztott tehetséges gyermekek számára táborok szervezése a legjobb szakemberekkel. Végül, de nem utolsó sorban a Magyar Kézilabda Szövetség a Nemzeti Utánpótlás-nevelési Intézet programjain keresztül szeretné támogatni a kimagasló utánpótlásbázisok tevékenységét (I1).

A Magyar Kézilabda Szövetség 2017-ben adta ki a Korosztályos képzési kézikönyvet (Juhász et al., 2017), mely az egységes tematikát foglalja magában. Az egységesség lényege, hogy az egész országban minden egyesületnél és sportszervezetnél azonos korú gyermekek ugyanabban a képzésben részesüljenek. Ennek érdekében az összes nevelődő megkapja a szakanyagot. A szövetség azt reméli, hogy ez a folyamat segít a képzettségbeli kimagasló különbségek csökkentésében, nagyobb kiválasztási lehetőséget biztosít és idővel akár egy új arculatot adhat a magyar kézilabdázásnak (I2).

ANYAG ÉS MÓDSZER

A kutatás módszere szakértői interjú volt. Az interjú vezérfonalának elkészítésekor az interjú kérdések sorrendje úgy lett kialakítva, hogy az válaszoló szakértők a sportággal való megismerkedésüktől kezdődően a jelenlegi helyzetig tudjanak információt szolgáltatni. Ezáltal össze is lehet hasonlítani a régi és a jelenlegi képzéseket a sportág

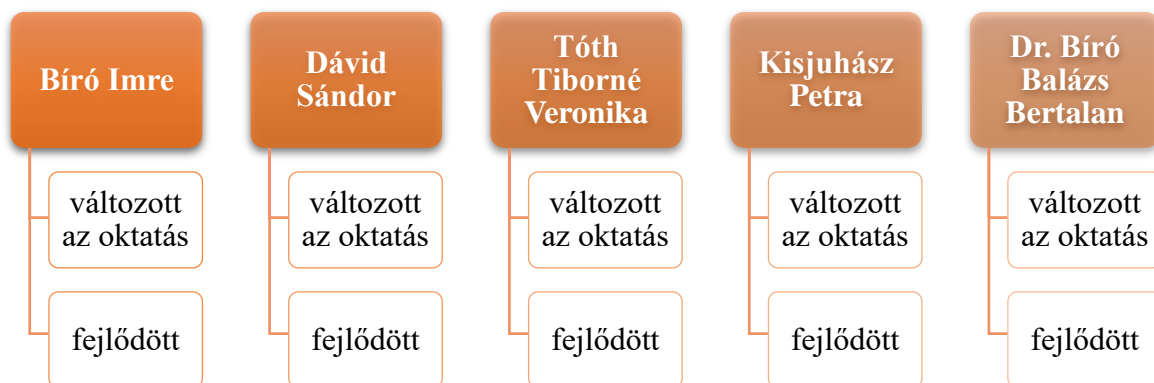
területén. Fény derülhet a változások okára, valamint a jelenlegi helyzet pozitív és negatív vonatkozásaira is. A következő személyek voltak az interjú alanyok:

- Bíró Imre – volt válogatott kézilabda kapus, felnőtt és utánpótlás csapatok edzője, jelenleg a Debreceni Egyetem Sporttudományi Intézetében testnevelő szakos hallgatóknak oktatja a kézilabdát;
- Tóth Tiborné Veronika – volt játékos, tanár, jelenleg egyesületi utánpótlás nevelőedző;
- Dr. Bíró Balázs Bertalan – volt játékos, jelenleg NB1-es férfi kézilabda csapat és a serdülő korosztály edzője;
- Kisjuhász Petra – jelenleg is játékos és utánpótlás korosztályok edzője;
- Dávid Sándor – volt játékos, felnőtt utánpótlás csapatok edzője, jelenleg női és férfi kézilabdában serdülő korosztályok edzője.

A kiválasztott öt személy tudása, a kutatási témával kapcsolatos tapasztalatai miatt a vizsgált terület szakértői, véleményük értékes következtetések levonását teszi lehetővé.

EREDMÉNYEK ÉS MEGBESZÉLÉS

Az interjúk során kapott eredmények közül először a kézilabda oktatásának változását és a technikai, taktikai fejlődését interjúalanyaim gyermekkorához képest szemlélteti az 1. ábra.

1. ábra: A kézilabda technikai, taktikai fejlődése és oktatásának változása

Forrás: Saját szerkesztés

A sportág oktatása minden interjúalany szerint megváltozott. Azonban mindenki másban látja a változást, sőt az 5 személy közül ketten úgy érzik, hogy negatív irányú az

elmozdulás. Az interjúk által kapott eredmények alapján, elmondható, hogy a kézilabda oktatása megváltozott és ez több területen is érzékelhető. A válaszadók gyermekkorához képest ma egy teljesen új rendszer van kialakulóban a sportágban és ennek mentén változtatták meg az oktatási módszert is. A kapott válaszok alapján a sportág technikailag és taktikailag is sokat fejlődött. A fejlődést elősegítette a játék gyorsulása, az eszköztár bővülése, a sportág eladhatósága. Az is elmondható, hogy napjainkban a játék jóval több taktikai elemet tartalmaz az alanyok gyermekkorához képest.

Bár a kutatás az egyesületi kézilabda utánpótlás nevelésre fókuszál, az iskolai testnevelés hasznosságára is rákérdeztünk.

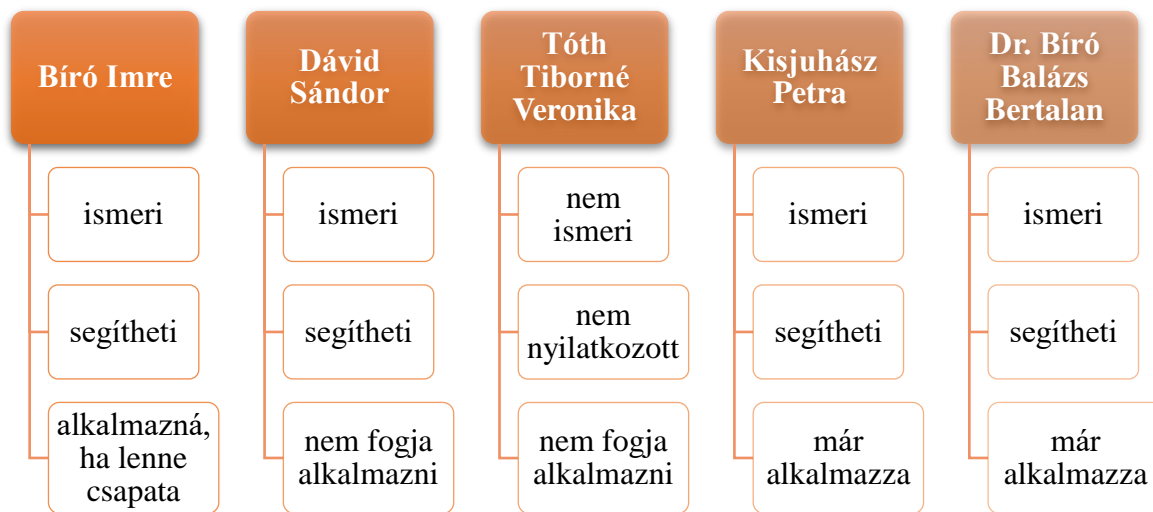

2. ábra: Iskolai oktatásban megjelenő kézilabda oktatás hasznossága

Forrás: Saját szerkesztés

A kapott eredmények alapján megállapítható, hogy az iskolákban megjelenő kézilabda oktatás segíti a sportág fejlődését. Ebben a témában minden interjú alany egy véleményen volt. Érdekes, hogy a válaszadók gyermekkorában a gyerekek iskolai szinten ismerték meg a kézilabdát és csak a tehetségesebbek kerülhettek be az egyesületekhez. Az évek során valamiért ez a tematika átkerült az egyesületekhez és minden korosztályt már klub szinten edzenek. Napjainkban van arra irányuló szándék, hogy visszavezessék a kézilabda oktatását az iskolákba. A probléma azonban, melyet minden interjúalany elmondott az, hogy nincsenek megfelelő szakemberek az iskolákban.

A Korosztályos képzési kézikönyv célja, hogy egységesített kézilabda oktatás legyen Magyarországon. Az interjú tartalmazta azt a kérdést, hogy a megkérdezett szakértők szerint a könyv segítheti-e az utánpótlás nevelés fejlődését és fogják-e alkalmazni a könyvben leírt követelményeket. Válaszaikat a 3. ábra foglalja össze.

3. ábra: Interjúalanyok véleménye a Korosztályos Képzési kézikönyvvel kapcsolatban
Forrás: Saját szerkesztés

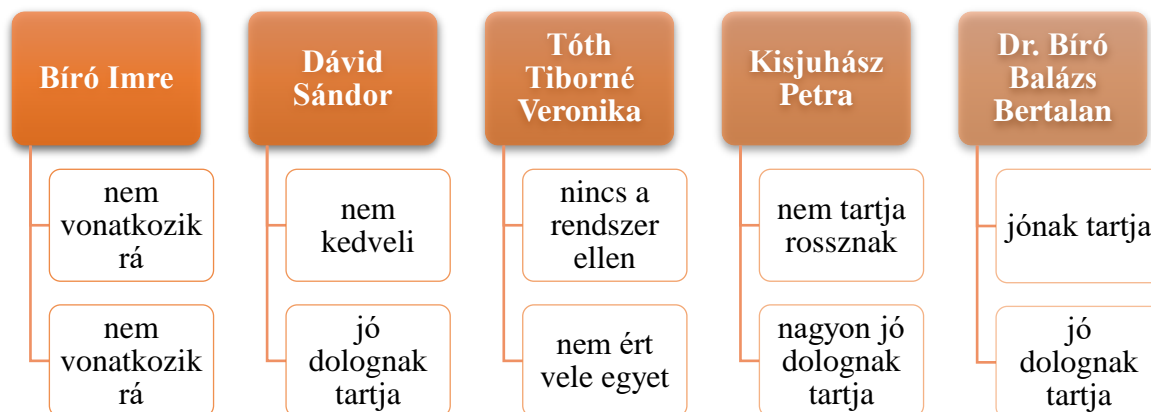
A kapott eredmények alapján elmondható, hogy az interjúalanyok közül egy személy nem ismeri a könyvet, de ő el is mondta, hogy nem is akarja megismerni (már nyugdíjas). Azonban azok a személyek, akik ismerik a könyvet úgy gondolják, hogy segítheti az utánpótlás nevelés fejlődését. Ennek ellenére 2 megkérdezett személy nem fogja alkalmazni a könyvet edzéseik során, mert saját elképzeléseiket szeretnék megvalósítani. Az interjúk során többször is szóba került az egységesített kézilabda rendszer. Ezzel kapcsolatban a válaszok nagyon eltérőek voltak, mint azt a 4. ábra is mutatja. Azonban a kapott eredmények alapján összességében megállapítható, hogy az egységesített kézilabda rendszer Magyarország utánpótlás nevelésének további fejlődéséhez nagymértékben hozzá tud járulni. Interjúalanyaim közül ketten is megemlítették, hogy ez a rendszer Nyugaton már működik, amennyiben hazánkban is meghonosodik, biztosan pozitív elmozdulást eredményez majd.

4. ábra: Interjúalanyok véleménye az egységesített kézilabda rendszerről

Forrás: Saját szerkesztés

A Magyar Kézilabda Szövetség nemrégiben két jelentős újítást is bevezetett. Az egyik egy elektronikus rendszer az edzők számára, a másik pedig a területi ellenőrzés, mely során az ellenőrök kilátogatnak az utánpótlás korosztályok edzéseire.

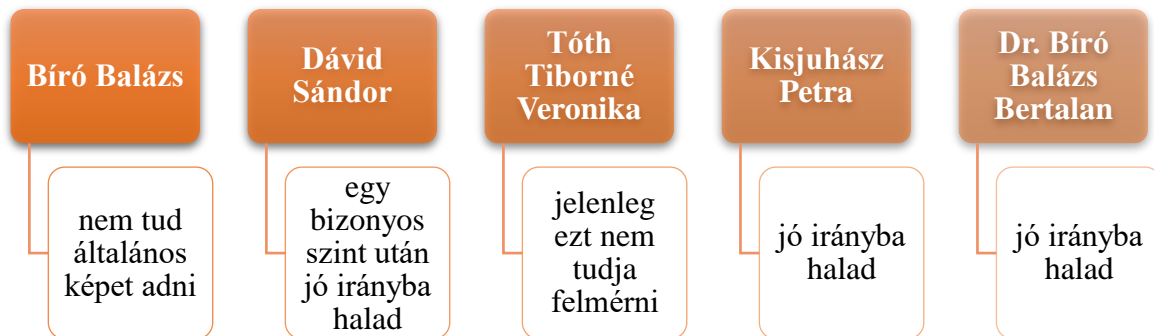

5. ábra: Interjúalanyok véleménye az elektronikus rendszerről és a területi ellenőrzésről

Forrás: Saját szerkesztés

Az interjúk során kapott válaszok nagyon eltérőek voltak a két újítással kapcsolatban, ahogyan azt az 5. ábra is szemlélteti. Azonban az elektronikus rendszerre kapott válaszok alapján, arra lehet következtetni, hogy szükséges a sportágban, mert az egységesített rendszer működését segíti. Nyilván még gyerekcipőben jár ez a rendszer Magyarországon, az edzőknek is hozzá kell szokni. Továbbá a kapott eredmények alapján még van min javítani a rendszerben. A területi ellenőrzéssel kapcsolatos válaszok alapján elmondható, hogy szintén szükség van rá a sportágban. Hiszen ha egységesített kézilabda

rendszert akarunk kialakítani, akkor igen is ellenőrizni kell az edzőket, hogy megfelelő irányba tudjanak haladni, ami szűkebb értelemben az utánpótlás nevelés fejlődését segíti, míg tágabb értelemben már a felnőtt csapatokra is hatással lehet.

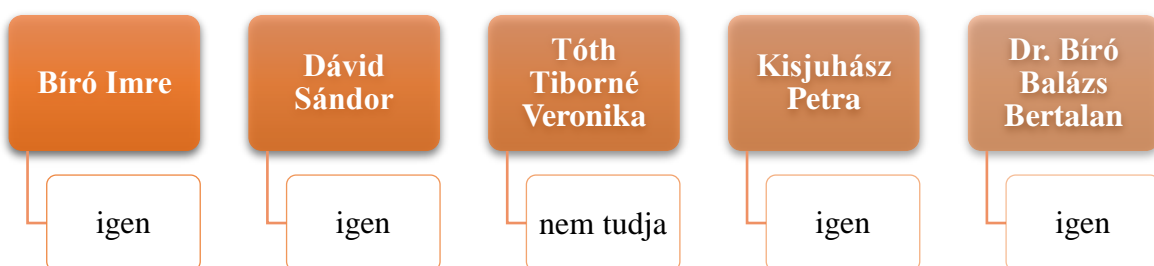

6. ábra: Interjúalanyok véleménye arról, hogy milyen irányba halad az utánpótlás nevelés

Forrás: Saját szerkesztés

Arról, hogy milyen irányba halad az utánpótlás nevelés Magyarországon az interjúk által kapott eredmények eltérőek voltak, ahogyan az a 6. ábrán is látható. Ennél a kérdésnél nemcsak a konkrét válaszokat kell figyelembe venni, hanem az egész interjút. Hiszen az oktatás változása, a sportág technikai, taktika fejlődése, az eszköztár bővülése, a korosztályok bontása, a rengeteg versenylehetőség az utánpótlás csapatok számára, az egységesített rendszer kialakítása, az újítások, mind hozzájárulnak a fejlődéshez és mindegyik pozitív irányba.

Összességében tehát arra lehet következtetni, hogy jó irányba halad az utánpótlás nevelés Magyarországon és ez hatással lehet Magyarország eredményességére a nemzetközi megmérettetéseken is.

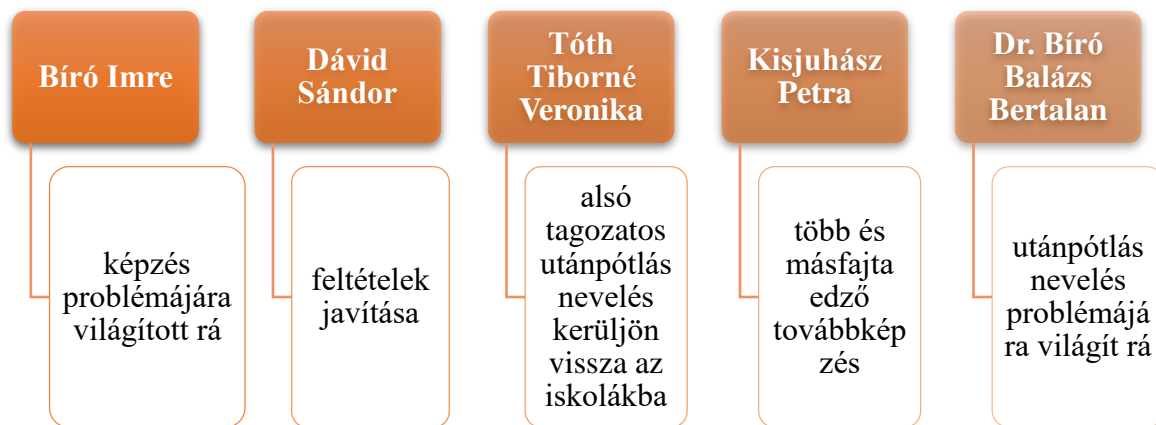

7. ábra: Interjúalanyok véleménye arról, hogy közelebb tudunk-e kerülni a nemzetközi színvonalhoz az újítások által

Forrás: Saját szerkesztés

Az interjú során kapott eredményeket tekintve egy személy kivételével mindenki úgy gondolja, hogy az újítások révén közelebb tudunk kerülni a nemzetközi szinthez. Tóth Tiborné Veronikától azért érkezett az ábrán látható válasz, mert úgy gondolja, hogy sok olyan tényező van, amit sem az edzők sem pedig a szövetség nem tud befolyásolni. Azonban a többiektől kapott eredmények alapján megállapítható, hogy az újítások céljai között szerepel a nemzetközi színvonalba való eredményes visszatérés. Az egységesített rendszer célja, hogy a kézilabda válogatott ne csupán egy- két csapatból tudjon építkezni, hanem minél nagyobb kiválasztási lehetőséggel rendelkezzen.

Az interjúk végén a szakértők javaslatát kértük azzal kapcsolatban, hogy mi segíthetné még Magyarországon a kézilabda utánpótlás nevelését. Válaszaikat a 8. ábra összegzi.

8. ábra: Interjúalanyok javaslattétele

Forrás: Saját szerkesztés

Bíró Imre kritikája a képzéssel kapcsolatban időszerű, de jelen kutatás eredményeképpen elmondható, hogy a változtatások elkezdődtek a képzéssel kapcsolatban. Azzal a problémával kapcsolatban, melyet Dr. Bíró Balázs Bertalan említett az interjú során, hogy a legutintalanabb edzők kerülnek a legkisebb korosztályokhoz, úgy véljük előre lépés történhet a Korosztályos képzési kézikönyv által, hiszen támpontot tud adni a kezdő edzők számára, továbbá a területi ellenőrök is segíteni tudják őket abban, hogy munkájukat minél színvonalasabban végezzék. A másik három személy javaslata pozitív irányultságú volt. A feltételek javítása fontos, mert valóban sokat jelent az utánpótlás nevelés területén és számos település csarnok hiányban szenved. Az alsó tagozatos utánpótlás korosztályok iskolákba való visszakerülésének gátja az, hogy nincs meg a megfelelő személyi feltétel. Tehát ha az iskolai testnevelő tanárok megfelelő kézilabda

szakirányú képzéseket kapnának, akkor működő képes lehetne, hiszen az alanyok gyermekkorában is működött. Kisjuhász Petra javaslata nagyon pozitív. Minden edzőnek folyamatosan képezni kell magát ahhoz, hogy aktuális és modern lehetőségekkel bővítse tudását, mert ezzel utánpótlás csapataik megfelelő fejlődését tudják szolgálni.

ÖSSZEFOGLALÁS

A kutatás eredményeként megállapítható, hogy Magyarország kézilabda utánpótlás nevelésének fejlődése nagyon jó irányba tart. A Magyar Kézilabda Szövetség számos újítást hozott létre, melyekkel az utánpótlás edzők tevékenységét próbálják segíteni és a megfelelő irányba terelni és természetesen mindemellett a játékosok fejlődésére is nagy hangsúlyt fektetnek.

Ennek érdekében az utánpótlás korosztályokat két éves bontásokban határozták meg, ezáltal a gyerekek a saját korosztályukban a saját képességeiknek megfelelő képzést kapnak, melynek következtében egy tematikusan felépített fejlődés fog létrejönni az utánpótlás nevelésben.

A szövetség minden korosztály számára bajnokságokat ír ki, továbbá torna lehetőséget biztosít számukra az ország egész területén.

Az egységesített rendszer kialakulásának érdekében a Magyar Kézilabda Szövetség létrehozott egy kézikönyvet, mely magában foglalja a tematikát és irányvonalként szolgál az edzők számára. Amennyiben az utánpótlás edzők komolyan veszik munkájukat és abba az irányba haladnak, melyet a szövetség kijelölt, akkor hamarosan teljes mértékben ki tud teljesedni az új rendszer. Továbbá az új rendszer pozitív eredményeként az utánpótlásból kikerülő játékosok be tudnak csatlakozni akár a nemzetközi szereplésbe is. Ezáltal új szint és lendületet vihetünk a válogatott csapatokba és reméljük, hogy ez az eredményesebb nemzetközi szereplést fogja magával hozni.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Gyömbér N.- Kovács K.- Ruzits É. (2016): Gyereklélek sportcipőben. Noran Libro, Budapest, 376p

Juhász I.- Dr. Marczinka Z.- Dr. Ökrös Cs.- Papp Gy.- Varga J.- Zsiga Gy. (2017): Korosztályos képzési kézikönyv. Kék Európa Stúdió, Budapest, 219p

Marczinka Zoltán (2014): Kézilabdázás. Kék Európa Stúdió, Budapest,

Páll Tibor (2016): Egyéni képzés A-tól Z-ig. Fix Logistic Trans-Sport Kft., Dabas, 203p

Páll Tibor (2011): Főszerepben a labda. Fix Logistic Trans-Sport Kft., Dabas, 187p

I7: http://www.nupi.hu/download/tao/MKSZ_Sportagfejlesztes_web.pdf

Letöltve: 2018.02.14.

I8: <http://gyulazsiga.com/uj-utanpotlas-nevelesi-program-lep-eletbe/>

Letöltve: 2018.02.14.